

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

РІК LVII Ч. 127. ДЖЕРСІ СІТІ І НЬО ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 3-го ЧЕРВНЯ 1949.

No. 127. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JUNE 3, 1949.

VOL. LVII

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки П'ЯТЬ ЦЕНТИВ Закордоном

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0807 — Тел. У. Н. Консу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ПЕНСІЯ ПО \$72 ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ ПІСЛЯ 65 РОКУ ЖИТТЯ

Вашингтон, 1 червня. — Палата репрезентатів ухвалила 365 голосами проти 27 законопроект про пенсію для воєнних ветеранів, які не мають відповідного доходу на втримання по скінченні 65 року життя. Пенсія має вносити \$72 доларів місячно, а кошти на її виплату впродовж найближчих 50 років будуть вносити разом \$85,000,000,000. Виліт пішов до сенату для чергової дискусії.

Пенсію мають діставати ветерани I й II світової війни, які не мають річного доходу понад \$1,200, коли вони самотні, або не більше як \$2,500, коли жонаті.

НАГОРОДИ ЗА ПРАЦІ ДЛЯ ПОПРАВИ АМЕРИКАНСЬКОГО ЖИТТЯ

Нью Йорк. — У стейті Нью Йорк заініціювано Фондацію Волі, яка має на меті роздавати нагороди за заслуги для поправки американського способу життя. Нагороди мають бути в таких розмірах, як розділюються нагороди Нобеля за заслуги в різних міжнародних діяннях культури. Нагороди будуть призначатися за праці й заслуги на полі виховання, включаючи писані твори, редакційні статті, промови, фільми, промови по радіо, книжки й придумування інших способів для поширення прикладного знання. Нагороди будуть роздавані під час якихсь святкових дій серед вишньої нагороди. Разом буде сто нагород кожного року. Проект нагород приготував спеціальна комісія американських агентств для оголошення, хоч Фондація буде цілком незалежно тіло. Проект має між ін. на цілі виказувати шкідливість комунізму в американському житті.

ГЕНТС ЗАВІЯЄ, ЩО КОМУНІСТИ ХОЧУТЬ МИРНИЙ ЗАСОБАМИ ДІТИ ДО ЗАХОПЛЕННЯ ВЛАДИ

Нью Йорк. — Під час дальшого переслухання підсудного Джана Гейтса, на суді за навчання як довести до насильного скінчення американського уряду, свідок твердив, що комуністи обстоювали й далі обстоюють мирний переворот у Злучених Державах. Він каже, що комуністи змагаються до оформлення коаліційного уряду через мирні й законні вибори, „а такий уряд покладе обмеження на монополії, які є головною причиною війни й фашизму". Тільки, якщо багатії з Вол Стріту хотіли недопустити американського народу до введення соціалізму, тоді прийде до насилья — пояснював Гейтс.

Під час звання він сказав, що в Нью Йорку є якіх 25,000 членів Комуністичної партії, а комуністична газета „Дейлі Воркер" є найліпшою з усіх газет в Америці.

ПІД ЧАС ПЕРЕСЛУХАННЯ НАД АТОМОВОЮ КОМІСІЄЮ ВИЯВЛЕНО ЦІЛІ МА-ОНИ ТАЙНИХ СПРАВ

Вашингтон. — Звідомлення про переміщення й відправлення 87 відсотків пещеналу, за трудностей при Комісії Атомової Енергії впродовж останніх двох років виказують задіяючи багато тайних записок у цій комісії. Це стверджено на першому переслуханні для прослідження „неймовірного замішання в управлі" комісія, як це сказав сенатор Гікенлупер, критикуючи голову комісії, Дейвіда Ліліенталя, коли домагався його резигнації.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПРОКУРАТОР НЕ ХОЧЕ ПОДАТИ СЕ-НАТОВІ ІМЕН ЧУЖИНЦІВ

Вашингтон. — На доручення президента Трумана генеральний прокуратор Там С. Кларк відмовився видати слідчий підкомісії сенату записки про 164 урядовців чужинців держав. Імена тих людей потрібні комісії для ствердження, як далеко пішла в Америці інфільтрація комуністів через чужинних урядовців, які приділені до міжнародних установ, що перебувають в Америці.

Ген. прокуратор твердить, що тут іде головна про урядовців, приділених до Об'єднаних Держав, а це дуже делікатна справа.

УРАД ВІДМОВЛЯЄТЬСЯ О-ПРИЛЮДНОВАТИ ЗАПИСКИ ПРИЛОВЛЕНІ ПРИ ІАНИИ КОПЛОН

Вашингтон. — Дванадцять за записок, які агенти Федерального Бюро Інвестицій приловили під час арешту пані Джудит Коплон, обвинуваченої в шпигунстві уряд відмовився передати судові, подаючи за причину безпеку країни. Оборонець підсудної зажадав, щоб прокуратор виявив хоч лісту паперів, приловлених при Джудиті й прокуратор не відмовився від того. Агент Милер ствердив, що йому не вдалося знайти доказів на те, що Джудита була членом Комуністичної партії. — Попереднього дня прокуратор передав судові 22 різних записок, найдені при Джудиті під час арештування. У них були подані імена деяких осіб, з якими Джудита стояла в зв'язку. Згадані особи з обуренням протестують проти знайомства з підсудною.

ГІСС ПЕРЕД СУДОМ ЗА ФАЛЬШИВІ СВИДЧЕННЯ

Нью Йорк. — У вівторок почався тут у федеральному суді процес проти буйного урядника державного департаменту, А. Гісса, обвинуваченого за фальшиву присягу та фальшиві свідчення під час дохочень в справі большевиського шпигунства в цій країні, за що обвинувачувався й самого Гісса. Цю розправу вже шість разів відлучували з різних причин, а оборонець обвинуваченого намагається довести відлучення ще й цим разом. Вчора вже вибрано для нього лаву присяжних, в склад якої входить 10 чоловіків і дві жінки.

Адвокати обох сторін остерегли присяжних суддів, що справа зводиться до вирішення питання, чи колишній приятель Гісса, який признався, що він був посередником між комуністичними шпиганами та урядовцями в департаменті стейту, сказав правду, що Гісс передав Чемберсові фальшиві урядові документи. Вітакер Чемберс сказав, що дістав від Гісса фільму з 47 документів, писаних на машинці, котрі не можна було віднайти. Під час першого дня розправи оборонець підсудного сказав, що машинка є в його посідданні.

АМЕРИКА ПОКЛИЧЕ НА СУД ДЕРЖАВИ СОВЕТСЬКИХ САТЕЛІТІВ

Вашингтон, 1 червня. — Департамент стейту оповіщує, що зажадав від Болгарії, Угорщини й Румунії виконання гарантії для прав людини й засадничих свобод з цієї причини, що уряди згаданих держав поломали ці засади в практиці, хоч вони містяться в мирових договорах. Американські посольства у столицях згаданих сателітів дістали повідомлення, що уряд Злучених Держав підіме цю справу в Об'єднаних Державах, якщо сателіти відмовляться тепер, як це було давніше, виповнити зобов'язання з мирових договорів.

ЗАПОВІДЖЕНО ЧЕРГОВІ ТРАНСПОРТИ НОВИХ ІМІГРАНТІВ

На найближчий час заповіджено приїзд чергових п'ять транспортів нових іммігрантів з європейської скитальщини. Дня 4-го червня причалить до Бостону пароплав „Дженерал Міор", 10-го червня приїде до Нью Йорку „Дженерал Гаан", а до Бостону того ж дня приїде „Дженерал Голдбрук", 11-го червня причалить до Нью Йорку „Мерсі", 14-го червня до того ж порту приїде „Дженерал Говз", а „Дженерал Елтінг" причалить до Нью Орліану в дні 15-го червня. Всіми цими транспортними приїжджає кожна більша кількість українців. Поіменний список тих, яким приїжджають старанням УАДКомітету буде поданий в г. втікачам з країн підсовєтського щоденнику негайно після одержання.

ПРОГОЛОШЕНО САМОУПРАВЛІННЯ КІРЕНАЙКИ

Лондон, 2 червня. Велика Британія погодилася на створення самоуправління Кіренайки, колишньої італійської колонії в Північній Африці, та на створення уряду, під головуванням Еміра Саїд Ідріс Ель Сенусі, духового провідника арабського племені Сенусів, що в кількості 250,000 осіб замешкує цю країну. Це рішення Британії проголошено цілком несподівано окремою декларацією в місті Бенгазі. Його зроблено два тижні після того, як Об'єднані Нації відкинули британсько-італійський план щодо дальшої долі цих колоній і вона означає один великий крок вперед на шляху до есентуальної повної політичної незалежності цієї країни. З Парижа повідомляють, що це рішення винесено після довгих таємних нарад британського уряду та в порозумінні зі Злученими Державами, Францією й Італією. Факт проголошення самоуправління Кіренайки вважається подією великого міжнародного значення.

„МОНКИ БИЗНЕС" П-НА МОНКА З ФАЛЬШИВИМ СВИДЧЕННЯМ ПРОТИ УКРАЇНЦЯ

Адвокат Микола Гаврилко з Нью Йорку повідомив зі своєї адвокатської практики в останньому часі про один справний „монки бизнес" одного п-на Монка з його фальшивим свідченням проти одного українця. Історія цікава й повчальна, тому передаємо її.

На одному з транспортів нових іммігрантів з європейської скитальщини до цієї країни причалив в половині травня між сотнями інших кандидатів на майбутній громадян Дядька Сема теж українець Петро Крупа та його жидівський товариш подорожі по бурхливих хвилях океану, Мотель Долгополок. Ще вступаючи на пароплав в Бремергафен в Німеччині, Долгополок і його вірна подруга вказали пальцями на Крупу і оповіли американським імміграційним властям таку історію, що від неї волосся на голові піднімається. Вони присягли на всі святощі, що Петра Крупу вони зна-

ють, сказати б, з діда-прадіда знають його від малої дитини, знають його батьків, братів і сестер, знають все, бо вони походять з того самого села Рожище біля Луцька на Волині. І от цей Петро Крупа цілком не є Петро Крупа, бо його правдиве прізвище є Гаврасимчук, і він цілком не „жертва війни", тільки страшний „український бандит". Він, Долгополок, зі своєю вірною дружиною, може присягнути, що цей „український бандит" Гаврасимчук, аліас Крупа, був заступником команданта української допоміжної поліції в Рожищі за час німецької окупації та поповняв страшний зло-

чорчил висловлює „ЗБІЛЬШЕНУ НАДІЮ" НА МИР

Лондон, 2 червня. Колишній прем'єр Британії, Вінстон Чорчил, висловив вчора „збільшену надію", що „ми зможемо вже назавжди відвернути жахливе маревно третьої світової війни". Своєю надією Чорчил опирає на міжнародних подій в останньому часі, зокрема на конференції закордонних міністрів в Парижі. Не зважаючи на свої „збільшені надії" на мир, Чорчил опісля відбув окремі наради з прем'єром Атлі в справі британської оборони.

ВЕЛИКА МАНІФЕСТАЦІЯ УКРАЇНЦІВ В ТОРОНТО

Минулої неділі, дня 29-го травня, відбулася в місті Торонто в Канаді велика українська маніфестація, приготована окремим Громадським Комітетом для вшанування річниці інтронізації єпископа Кир Ізидора. В маніфестації, що була рівночасно протестом проти переслідування Церкви в Україні, взяло участь около 6,000 осіб, з представниками усіх громадських і церковних організацій на чолі. Маніфестація почалася архиєрейською Службою Божою та закінчилася великим концертом.

чини, беручи активну участь у винищуванні жидівського населення. Долгополок і його вірна дружина в подробицях почали оповідати схильовані голосом як то вони на власні очі бачили і т.д. Свої страшенні обвинувачення вони повторили ще по приїзді до Америки, а для скріплення достовірності сказаного покликали на свідка ще другого очевидця „злочинів" Гаврасимчу-

Атени, 2 червня. — Не зважаючи на всі зусилля грецького уряду й народу, підтримувана міжнародним більшовизмом громадянська війна в тій країні безвиглядно продовжується. До Атен напали вистіки, що в горах Граммос партизани знову перейшли до наступу та мали завдати поважних втрат урядовим військам, здолавши від них одну місцевість. Грецьке командування заперечує ці повідомлення.

БЕЗВИГЛЯДНІСТЬ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ В ГРЕЦІЇ

Париж, 2 червня. — Державний секретар Дін Ачесон був вчора речником західних союзників в обороні їх прав в Берліні, як ця справа прийшла на порядок нарад міністрів закордонних справ чотирьох великодержав. Відкриваючи дискусію в цій справі, керівник американської закордонної політики домагався насамперед признання, що всі чотири окупаційні потуги мають право й задумують залишитися в Берліні, як довго триватиме окупаційний стан. Він пропонував обмежити засяг чотирьох державної контролю в місті та обмежити, але не скасувати їх право вета. Справа Берліна прийшла на порядок нарад після того, як розмови на тему об'єднання Німеччини не дали жадного позитивного результату, з огляду на суперечності між західними союзниками й Совєтами. Тим самим поділ Німеччини на східну й західну частину в окремих державних формах для кожної треба вважати за доконаний факт. В справі Берліна совєтський міністер Вишинський вперто обстоював задержання повного права вета в усіх справах та відновлення чотирьох державної командатури, хоча опісля речник совєтської делегації вияснив, що теж Совєти готові „обміркувати" справу паритету обидвох повноважень німецькому самоуправлінню. Ачесон зі свого боку пропонував в дальшому переведення виборів в цілому Берліні, у висліді яких було б створено управління цілого міста з відповідним чартером. Наради продовжуються.

ЗАХОДИ В СПРАВІ ЗАКІНЧЕННЯ СТРАЙКУ ЗАЛІЗНИЧНИКІВ В БЕРЛІНІ

Берлін, 2 червня. — Страйк залізничників міської залізниці в західних сектарах міста, проголошений після того, як контрольована Совєтами дирекція залізниць відмовлялася платити робітникам їх заробітну платню в західній валюті, тривав вже 12 днів і він практично означає нову форму блокади міста. В останніх днях пороблено дальші заходи для закінчення страйку, як дирекція залізниць запропонувала компроміс, виявляючи готовість виплачувати 60% платні в західній марці. Робітники далі обстоюють домагання виплати цілої платні в західній валюті і сьогодні на цю тему має відбутися ще го-лосування. В міжчасі міське управління західних секторів розглядає можливість задоволення домагань робітників щодо дальших 40% платні в західній валюті, щоб тільки остаточно закінчити страйк, який після блокади виявився дальшою перешкодою до господарської стабілізації в місті.

ВІСТАНОВЛЕННЯ ПЛАН ЗАГАЛЬНИХ ВИБОРІВ В ЗАХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ

Франкфурт, 2 червня. Західні окупаційні власті погодилися вчора на пропозиції ім план загальних виборів до уряду тількищо оформленої встановленої західно-німецької республіки. Вони мали відбутися 14-го серпня і вони були б перші за останніх 16 років, від часу як владу в Німеччині були захопили нацисти. Деякі німецькі кола планували відбутися ці вибори вже в липні, але тепер їх де-що відложено в інтересі розгорнення відповідної виборчої кампанії поодинокими партіями. Дата виборів буде проголошена офіційно в найближчому п'ятиденні і тоді теж буде опублікований лист західних військових губернаторів, яким вони апробують виборчий закон. У цих виборах німці виберуть собі федерального канцлера, повноважності якого відповідатимуть прем'єр-росту, та по приблизно 400 посадам і сенаторів до двох палат парламенту.

Париж, 2 червня. — Тут повідомлено, що поза конференцією в справі Німеччини, західні міністри закордонних справ відбувають рівночасно наради в справі встановлення громадянських війни в положення в Греції й Китаю. В нарадах бере участь теж міністер Франції. Докищо не винесено ще жадного конкретного рішення. Міністер Бевин мав би заступати думку, щоб справу Греції включити в наради чотирьох великодержав. Щодо Китаю, міністри обмірковують справу есентуального визнання комуністичного режиму.

Лондон, 2 червня. — Речник британського міністерства закордонних справ повідомив, що першим британським високим комісаром в Німеччині буде іменований дотепершній військовий губернатор, ген. сер Брайан Робертсон. Пост високого комісара встановлено на місце військового губернатора після оформлення західно-німецької федеративної республіки.

Відень, 2 червня. — Австрійський канцлер Леопольд Фігель заявив вчора в парламенті, що він звернувся до окупаційних потуг з домаганням, щоб вони передали австрійським радіофоністам під австрійську контроль та скасували цензуру радієвих програм. Він рівночасно запротестував проти використання австрійських радіостанцій окупаційними властями для пропаганди одної великої держави проти другої.

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays
by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130
of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	\$7.00	One year	\$7.00
На пів року	\$3.75	Six months	\$3.75
На три місяці	\$2.00	Three months	\$2.00
В Джерсі Сіті і Закордоном:			
На рік	\$10.00	Foreign and Jersey City Rates:	
На пів року	\$5.25	One year	\$10.00
На три місяці	\$2.75	Six months	\$5.25
		Three months	\$2.75
Число з понеділка (англійською частинкою):			
На рік	\$2.50	Monday's Issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На пів року	\$1.50	One year	\$2.50
		Six months	\$1.50
Кожна зміна адреси коштує 10 центів.			
За оголошення редакція не відповідає.			
Адреса: "СВОБОДА," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.			

СЛУШНІ ПОБОЮВАННЯ

Належимо до тих, що не вірили і не віримо, щоб демократії могли дійти до якогось чесного і справедливого порозуміння з кремлівською владою щодо миру та ладу в Європі й в світі. Теж думаємо, що вже крайня пора, щоб ті, що виступають від імені демократичних потуг, вкінці це зрозуміли і згідно з тим поступали.

З такого боку глядімо теж і на Конференцію міністрів закордонних справ Чотирьох Потуг, що відбувається у Парижі. Тому таким дивним, а до певної міри і загадочним, був для нас оптимізм, який виявлявся на передодні Паризької Конференції, коли високі військові та цивільні представники заявляли, що ця Конференція буде успіхом, а тим самим, як вони твердили, мир на найближчі часи забезпечений. Виходило б, що ці особи знають щось більше, як американський загаль, бо ж з цього, що доходить до нас хочби про дотеперішні наради Паризької Конференції, немає ніяких підстав до оптимізму. Тому саме можна поважно побоюватися щодо вислідів Паризької Конференції, себто, щоб на ній демократичні потуги не пішли Кремлеві на нові уступки і так „забезпечили мир на найближчі часи“.

Такі побоювання мають глибші причини і саме на них хочемо звернути увагу.

Як тільки Кремль міняв гостру тактику в відношенні до Злучених Держав, зараз м'янула совєтська проти-американська пропаганда. Починали появлятися статті про „миролюбність“ Сталіна та дитяти з його висказів про те, що не тільки можлива, але є конкретна політична й економічна кооперація між двома найбільшими світовими потугами: Злученими Державами і Совєтським Союзом. В таких часах Москва звичайно міняла навіть своїх дипломатів і вислала до Злучених Держав чи на міжнародні конференції таких як Літвінова, що то мають бути гарячими прихильниками співпраці Совєтів зо Заходом. Подібні зміни масмо і тепер. Нема Літвінова, але є Громико, що ніби вже „переконав“ Сталіна, що Злучені Держави таки не бажають собі війни та що треба заняти Кремлеві супроти них більш угодне становище. Теж і тепер зачинається прикладати найбільшу вагу до „економії“. Мовляв, в Європі Захід не може економічно існувати без Сходу, а знов Схід потребує Заходу. До того ще додається, що не тільки Сталін є „миролюбний“, але теж і Труман та що в це повірять вже і Політбюро і погодиться на „зміну“. Перед самою Паризькою Конференцією заповіднено, що до Москви вибирається на відвідини б. банкир Барук, відомий „дорадник президентів“, вправді в приватній характері, але кожний розуміє, що такі вісті означають, особливо, коли з Москви надходять негайно повідомлення, що там його дуже радо приймуть. Валамутять загаль і того роду вісті про зріст безробіття в Америці, з яких виходило б, що коли б так зговоритися з Кремлем політично, то були б зараз вигляди на великі замовлення, бо в Совєтах є велике запотребовання. Це нагадує нам часи великого безробіття, як Рузвельт прийшов до влади і коли Злучені Держави рішилися навізати з Московію дипломатичні зносини в надії на великі торговельні користі, з яких, як відомо, потім майже нічого не вийшло.

Не виключено, що подібні сили діють і тепер та що це може відбитися теж і на вислідах Паризької Конференції. Тоді наука з минулого — пропала.

За скріплення основ нашого громадського життя

Дуже мало є таких чисел цього щоденника, якщо взяти е, в яких не заторкнуто б одної чи другої проблеми нашого громадського життя, не підкреслено успіхів чи невдач, та не вказано на нові можливості дальшого розвитку. Наші центральні Допомоговий і Конгресовий Комітети, організація молоді, місцеві об'єднання і поодинокі організації та комітети є тими ядрами, навколо яких „крутяться“ справи нашого громадського життя, подібно як наші парафії та наші народні доми. Але в комплексі усіх цих справ ми відносно мало уваги приділяємо цій нашій всенародній інституції, яка є основою нашого громадського життя, яка була його початком в минулому, є промотором сьогодня та яка залишиться його базою і в майбутньому. Мова про Український Народний Союз.

Сьогодні громадське життя американських українців вже відносно досить сильно зрізничковане в своїх формах і цілях та засобах. Майже з кожним днем виривають нові проблеми і нові потреби та відповідно до того творяться нові організації і шукається нових шляхів та нових засобів для їх розв'язки і здійснення. Зайняті цими до деякої міри щоденними справами, та скеровуючи насамперед на них зір нашої громадської уваги, ми не реуємо часто власне цю всебічну базу нашого громадського життя, якою є Український Народний Союз. Сьогодні ми маємо окрему причину, щоб цю справу пригадати.

Діло в тому, що Екзекутивний Комітет У. Н. Союзу, виконуючи рішення щорічного засідання Головного Уряду, проголосив кампанію за збільшення членства Союзу до 55,000, признаючи відповідні квоти нових членів для кожного відділу, що вже свого часу було проголошено в цьому щоденнику. В тій справі головний секретар звернувся в останньому часі, ще окремим листом до поодиноких відділів, пригадуючи їм „обов'язковість і невідкладність“ виконання призначених квот, стверджуючи, що „від сповнення цього обов'язку залежатиме не тільки дальший розвиток поодиноких відділів, але й саме їх існування“, головню в випадках тих відділів, які не виконали призначеної їм квоти нових членів в минулому році.

В дальших своїх виступах головний секретар стверджує, що „поле до організаційної праці є тепер більше ніж будь-коли раніше, бо крім ролі, яку вже тут молоді, серед нас є вже поважна кількість но-

Д-р Лука Луців.

Клопіт большевиків з Іваном Франком

Пам'ятаю, як 28 травня 1916 року прийшла вістка на фронт над Стрипою до Українських Січових Стрільців, що помер Іван Франко. У Львові відбулися величаві похорони, на яких була і делегація У. С. С., якій своєю кров'ю почали здійснювати те, що прорік автор „Мойсея“:

„Та прийде час, і ти огнистим вимом
Засидеш у народів вольних колі,
Труснеш Кавказ, вперешешся Бескидом,
Покотиш Чорним морем гомін волі,
І глянеш як хазяїн домовитий
По своїй хаті і по своїм полі“.

І з того часу роковини смерті Івана Франка зачали відзначувати українці щороку в місяці травні, подібно як ушановують Тараса Шевченка в березні. Франко зробився популярним в українському народі, головним чином на західних українських землях, і став другим великим творцем українського слова побіч автора „Кобзаря“.

Не так воно було на українських землях під московсько-большевицькою окупацією. Там, ніби то і видавали повне видання творів Івана Франка в часі т. зв. „українізації“, але пізніше, в 30 роках не дуже то величали автора „Івана Вишенського“ і „Мойсея“. Знали, що сам Франко явно заявляв, що він ніколи не був прихильником братовбивчої марксистської теорії, а був „соціалістом по симпатії, як мужик“. І як би великий український поет дожив часті большевицького панування, то напевно московсько-большевицькі володарі України були б його заслали на Соловки за його „ухили“ проти вчення Маркса-Леніна-Сталіна.

Та Франко вже не жив, коли в 1939 році большевицькі окупували західно-українські землі. І ось тоді комуністична партія мусіла щось зробити теж із Франковою творчістю. В тих шкільних підручниках, що їх зараз же наслали комуністи на західно-українські землі, мало було про І. Франка. Учні різних клас середньої школи, після дво-річного панування большевиків в Галичині, дуже мало знали про творчість того поета. Майже всі учні знали тільки повість „Борислав сміється“, і ще деякі оповідання, а про „Мойсея“, „Івана Вишенського“, „Зів'яле листя“ — нічого не чули. Учителі української мови мусіли користуватися урядовими хрестоматіями, але старші учні атакували їх запитаннями про ті твори І. Франка, які могли принести клопіт учителям — українцям.

Ось устає учень і просить вяснити, як треба би розуміти з матеріалістичного ст. а новіша є місце із „Мойсея“:

„Хто здобуде всі скарби землі
І над все їх полюбить,
Той і сам стане їхнім рабом,
Скарби духа загубить.
„Хто вас хлібом нахормить, той праць
З хлібом піде до гною;
Та хто духа нахормить у вас,
Той зліється зі мною“.

Що мав бідний учитель робити із таким гріхом проти марксизму — ленінізму — сталінізму? Та ж тут визнається якийсь „дух“, і заперечується чистий матеріалізм.

Та большевицька політика завжди була гнучка у своїх ходах. Вона не боїться цофатися взад, щоб тільки досягнути свою ціль. Комуністи побачили, що саме тільки замовчування Франкової творчості нічого не вдіє, головним чином на західних землях, що вже багато знали про Франка ще до московської окупації. І тоді Народний Комісаріат Освіти звертався до українських учителів, щоб вони опрацювали проекти, як учити про Франкову творчість у школі. Уже згорі зазначували, що треба поширити програму „Франкознавства“ в середній школі. Та учителі не радо бралися за цю працю, бо боялися, що тут легко можна буде впасти в будь-який „ухил“, бо ж ніяк не можна, знати, чого в дійсності влада хоче. Це було весною 1941 року, а в червні зачася гітлерівський загарбницький похід на українські землі і на цьому ця справа тоді закінчилася.

Та вона віджила з другим приходом большевиків в 1944 році. І як вислід тієї акції треба вважати працю Юрія Кобилицького: „Поетична творчість Івана Франка“, видану в Києві, а друковану у Львові 1946 р. Авторів наказали написати про нашого поета так, щоб він вийшов в очах читача як уже не явним визнацем комуністичної партії, то бодай не її ворогом. І Кобилицький старався виконати своє завдання, як тільки міг.

Він обчімував Франкові твори із явних протиматеріалістичних виступів. Децю промовчував, а деякі періоди обговорював дуже широко, вихваляючи навіть ті твори ранньої Франкової творчості, які сам поет за свого життя не вважав за відповідне друкувати, — коли тільки знайшов у них те, що могло б свідчити, що Франко „стояв на позиціях прогресивних, хоч і далеких від марксизму“.

На думку автора воно ніби така справа з Франковою творчістю.

1) І. Франко „не зрозумів шляху до визволення свого народу — не зрозумів потреби соціалістичної революції і диктатури пролетаріату“.

2) Франко хотів би „обминати криваву рефакцію“, бо „не відрізняв науковий соціалізм від утопічного“.

3) У „Мойсеї“ автор не знайшов титана — провідника, що виведе народ на світлі простори людського існування“.

Та ці провини Франка рівно-важать його заслуги. Ось вони:

1) Автор „стояв на позиціях прогресивних“...

2) Франко був під дуже сильним впливом Шевченка, Пушкіна, Некрасова, Щедрина, Успенського та інших російських прогресивних письменників.

3) Франко в „Мойсеї“ вірив, що народ знайде свого „титана-провідника“ („недоговорене: „Сталіна“!). Це зовсім нежарт! Автор „Передмови“, акад. О. І. Білецький, явно пише так: „Герой-поети Франка „Мойсея“ прорікає своєму народові „велику зміну“. Ця зміна сталася на наших очах, бо „визволення рабів і назавжди... Україна“. А зробив це Сталін, то ж він ніби то і є титан „титано-провідником“, про якого писав у поемі „Мойсеї“ Іван Франко.

Тому то варту дивитися Франка, якого „буржуазно-націоналістичні дослідники і критики“ хотіли-бн перетягнути на свій бік.

Ось і причини, чому автор написав свою працю. Він кладе автора „Мойсея“ на Прокрустове ліжко і раз, обчімує, знову натягає його твори, щоб тільки показати, що великий поет-гуманіст був тепер із московськими большевиками, які дожив до наших часів. Та хтож знає творчість Івана Франка — той тільки засміється з такого намагання Кобилицького.

А щоб гумористично закінчити оці рядки, то наведемо ще деякі місця з праці Ю. Кобилицького.

Автор каже, що „Шевченко пропагував ідеї дружби малих слов'янських народів з народом російським“ (Де?)

Франко наслідував Шевченка і також у своїх поезіях на старовинні теми „мріяв про воз'єднання руських земель“. Че ж це не гумористика? Та ж І. Франко, коли писав про Шевченка ніби „словняно-філіство“, то виразно зазначив: „брат-братом, а бриндзя за гроші!“ Чи про те, не знав нічого Юрій Кобилицький? Та ж він згадує про цю Франкову статтю.

Дальші гумористичні думки Кобилицького.

В поемі „Коваль Басім“, Франко хотів заплямувати українських націоналістів-зрадників народу.

„Лис Микита“ — „це типовий образ капіталістичного хижача“, а Авріон і Данат у поемі „Мойсеї“ — це „символи націоналістичного „опортунізму““.

І це все має бути ніби „наука“, бо до неї пише передмову академік Білецький і твердить, що Кобилицький „переконливо“ написав свою працю. Для кого „переконливо“? Бідна українська наука підкнутом диктатури чужого пролетаріату...

Як довго ота диктура не узначала „вождівства“ (бо ж історію роблять „маси“, так довго не можна було писати про Франкового „Мойсея“). Та ж тепер з'явився вождь — то про нього ніби саме „писав Франко“ у своєму творі „Мойсеї“. Оце і є „пропуск“ для появи праці Юрія Кобилицького про Франка.

Закінчимо статтю-таки Франковим віршем:

Влажений муж, що серед гвалту а гук
Стоїть як дуб посеред бур і трему.
На згоду з підлістю не простягає руку,
Воляє, оламати, ніж поклонитись злому.

Якраз таким „мужем“ був Іван Франко і цього не змінять ніяким способом большевицькі фальшивники-писики.

К. ПЕТРУС

СОВЕТСЬКІ АРЕШТАНТИ

ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОБДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

42)

СІОНІСТ ІЗ БІРОБІДЖАНУ

В 1905 році, рятуючись від царських погромів чи політичних переслідувань охрانی, вбогі Білостоцькі жиди — його батьки — емігрували з ним в Америку, де він із зеленого юнака став дорозлою людиною.

Релігійна закваска, закладена в його душу польськими цадиками і рабінами, в Новому Світі стала догідним матеріалом для проповідників сіонізму, і він став одним із фанатичних наслідувачів його.

По закінченні першої світової війни, разом із іншими одноплемцями, наш емігрант

покинув Америку і ввійшов до Палестини. Тут він знов віддав ідеї відтворення великого Єрусалимського Храму, а потім і заповітного жидівського царства...

Щоби ще глибше проникнути в приховані таємниці юдизму, він вивчав Тору, обидва Талмуди — Єрусалимський і Вавилонський — таємничу Кабалу, символічні, повні езотеричних загадок, Зефіроті...

Він наслідував великих стародавніх пророків і провадив суворе, майже аскетичне життя... Часто згадував славних юдейських учителів Бен-Акіба і Гіллея, які колись запевняли, що нема такого юдейсько-

го хлопчика, який не мав би права мріяти про ролі Мессії, і не раз йому мріялись солодкі й хвилюючі його молоді серце сні, що як він навіть і не буде майбутнім Мессією, чи чимось близьким до того, то, у всякому разі, буде не останнім членом у тому грядущому царстві Сіону.

Він глибоко вірив у це, і в своїх ранкових і вечірніх молитвах просив Адамі зміцнити його сили для продовження початої ним справи.

Чи чув хто його молитви, невідомо, але совєтські агенти (ах, чорт їх підніс!) ці молитви його почули і посилено стали його обробляти.

Коротко казавши, колишній російсько-американський жида, що мріяв про Мессіянську корону, по-жидівському махнув на все обома руками і поїхав до СССР будувати жидівську автономну область Біробіджан.

Невідомо, чим керувався

наш колишній і майбутній земляк, коли вирішив Талмуд проміняти на Маркса-Енгельса-Леніна-Сталіна, може навіть найпростішим міркуванням, що „краще синиця в руках, ніж журавель у небі“, — цього ми з певністю сказати не можемо, — але невеличку течку в Біробіджані йому таки дали, і він, палестинський сіоніст, став совєтським громадянином цієї самої автономної області.

Можливо, що нічого поганого і не сталося б із ним і донині, коли б та сама течка не примусила його виїхати в Москву на якусь чергову все-союзну гоговорильню з привітаннями, громоподібними оваціями і бурхливими, довготривалими аплодисментами.

Та й то ще було би півхліба, коли б не піднісло до нього тих самих „сексотів“ (ах, чорт би їх узяв!).

Так от, ці сексоти та й спитали його, як там будеється

єдиний у світі Біробіджан, і як поживають його однокланці? І однокровні мешканці?

— Наш сіоніст узяв та й випалив:

— Цей самий Біробіджан — ні що інше, як концентраційний табір, тільки влаштований для живів!

І більше він не сказав їм ані слова. Та за те йому дуже багато сказали. Потім дали три роки згідно з 10 пунктом 58 статті і вирядили в Сибірський табір.

...Він сидів на горішніх нарах у одній із камер Маріїнської тюрми і, можливо, проколював у душі своїй усе і всіх на світі, включаючи великих рабів Бен-Акіба і Гіллея, — поперше, за те, що досі ще немає того самого Сіонського Царства, де він мав грати не останню роллю, а подруги, за те, що ця совєтська синиця, яку він проміняв на Палестинського журавля, виявилась на-

віть не синицею і не птахом, а чорт знає чим, — якимось „гармидер напад безухтер антрес“, та ще з трьома роками ув'язнення.

Він сидів, по-турецькому підбавши під себе ноги, і безглуздо дивився на в'язнів, що порпаліся навколо нього.

Коли я підійшов до нього і півголосно привітався, він ніби прокинувся від своїх важких дум і дуже ввічливо й відверто заговорив:

— Будь ласка, дорогий громадянині й товаришу, вилазьте на нари й допоможіть мені поділити мою самотність. Я з того буду дуже радий.

Він дуже сильно гаркавив і калічав російську мову, що надавало його розмові певного забарвлення гумору. Він охоче і з великою привітністю розповідав мені про всі свої пригоди й надії і гірко скаржився:

— Ах, як я помилюся! (Дальше буде)

Третій Конгрес Спілки Української Молоді

(Резолюції).

Делегати III Конгресу Спілки Української Молоді заслухали звіт з діяльності ЦК СМУ-у та провели над ним основну дискусію стверджують:

1. Духовний зв'язок СМУ-у з воюючою Україною впродовж дотеперішньої її діяльності ніколи не був порушений — навпаки події на рідних землях завжди стимулювали і нормували працю Спілки Української Молоді на чужині.

2. СМУ є єдиною масовою загально-національною організацією, яка поставила своїм завданням підтримувати українську молодь до боротьби за нашу національний ідеал: Українську Самостійну Соборну Державу.

3. Закликають ту частину української молоді, яка з будь яких причин стоїть ще поза СМУ-ом, щоб включилася в організовані зусилля суміської молоді і тим самим скріпила загальний фронт українського народу в боротьбі за Українську Самостійну Соборну Державу.

4. СМУ і надалі буде високо держати прапор безкомпромісової боротьби за національне обличчя української молоді та її високу моральну вартість на чужині.

5. Зважаючи на новий стан в житті СМУ-у в зв'язку з відходом української молоді з теренів Німеччини й Австрії до інших країн делегати III-го Конгресу вважають, що основною проблемою, яка стоїть перед новообраним Центральним Комітетом:

а). Охопити організаційною сіткою СМУ-у країни, в яких перебуває українська еміграція.

б). Підготувати й відкомандувати міцніші одиниці СМУ-у для організації сітки Спілки Української Молоді на теренах нового поселення.

в). Опрацювання методів і форм виховної роботи для української молоді різних фахових груп в змішаних умовах життя для поодиноких країн.

г). Планова підготовка, потрібних матеріалів щоденної праці в суміських клітинах.

6. Підставою координації і успішного планування праці в системі Спілки Української Молоді є тісний організаційний зв'язок. З уваги на це III-й Конгрес визнає Краєвий Комітет до втримання оперативного й тісного зв'язку з Центральним Комітетом СМУ-у незалежно від місця його майбутнього осідку.

7. Найуспішнішим засобом зв'язку, взаємної інформації а ділового пов'язання поодиноких клітин СМУ-у є суміська преса. Марши це на увазі III Конгрес зобов'язує Центральний Комітет розбудувати суміську пресу й видавництво.

8. Передумовою успішного виконання завдань, що стоять

перед СМУ-ом є фінансова спроможність. Тому III Конгрес:

а). Закликає членів СМУ-у до точного виконання своїх фінансових зобов'язань та далекої жертвенності.

б). Зобов'язує Центральний й Краєвий Комітети до розгортання найширшої ініціативи в напрямі придбання потрібних фондів.

9. III Конгрес накладає обов'язок на Центральний й Краєвий Комітети нав'язувати найтісніші зв'язки з чужо-національними організаціями молоді.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Академія в честь Головного Отамана С. Петлюри і полк. Е. Коновальця.

Старанням 10 відділу ОДВУ влаштовано Академію, присвячену пам'яті Голови Уряду і Головного Отамана Українських Збройних Сил С. Петлюри і полк. Е. Коновальця, голови проводу ОУН.

Перед Академією відправлено панахиду в обох українських церквах, в укр. кат. церкві св. Юра в укр. прав. церкві при 14 вулиці.

В год. 2 в православній парафіяльній нелі розпочалася Академія відспіванням американського гімну та вступним словом, яке виголосив ветеран Української Армії п. полк. Микола Рибачук. Засувавши коротко, в яких обставинах відбувалася українська революція, й як велась боротьба українського війська під проводом незабутнього Головного Отамана С. Петлюри, він, як військовик, стверджує, що українська армія була переможена, але не подолана і що в серцях українських військовиків і нині палає той вогонь до продовження боротьби за ідеї, які в свій час подав Гол. От. С. Петлюра.

Святочну промову виголосив п. Е. Новицький. Схарактеризувавши Гол. От. С. Петлюру як революціонера з молодих літ, який вийшов на чолі української нації завдяки невтомній праці та простолінійній службі народові, він як людина волі і чину, сміливо повір нарід на боротьбу за здійснення його справедливих суверенних прав.

Доповідач сказав, що Гол. От. С. Петлюра залишив українському народові таку спадщину, що жадна сила не спроможна її відібрати. Цією спадщиною є гаряче прагнення цілого народу здобути Соборну Незалежну Державу новою героїською боротьбою. Згадуючи світлої пам'яті голову Проводу ОУН, полк. Е. Коновальця, промовець підкреслив, що цей Великий Син Галичини не на словах, а чином освятив ідею Соборності.

Доповідач сказав, що Гол. От. С. Петлюра залишив українському народові таку спадщину, що жадна сила не спроможна її відібрати. Цією спадщиною є гаряче прагнення цілого народу здобути Соборну Незалежну Державу новою героїською боротьбою. Згадуючи світлої пам'яті голову Проводу ОУН, полк. Е. Коновальця, промовець підкреслив, що цей Великий Син Галичини не на словах, а чином освятив ідею Соборності.

Доповідач сказав, що Гол. От. С. Петлюра залишив українському народові таку спадщину, що жадна сила не спроможна її відібрати. Цією спадщиною є гаряче прагнення цілого народу здобути Соборну Незалежну Державу новою героїською боротьбою. Згадуючи світлої пам'яті голову Проводу ОУН, полк. Е. Коновальця, промовець підкреслив, що цей Великий Син Галичини не на словах, а чином освятив ідею Соборності.

Доповідач сказав, що Гол. От. С. Петлюра залишив українському народові таку спадщину, що жадна сила не спроможна її відібрати. Цією спадщиною є гаряче прагнення цілого народу здобути Соборну Незалежну Державу новою героїською боротьбою. Згадуючи світлої пам'яті голову Проводу ОУН, полк. Е. Коновальця, промовець підкреслив, що цей Великий Син Галичини не на словах, а чином освятив ідею Соборності.

ді в цій популяризації вільної справи та обміну досвідом в організаційній роботі.

10. III Конгрес свідомий того, що завдання, які стоять перед Спілкою Української Молоді та її Центральним Комітетом будуть здійснені тільки при всебічній підтримці її низових клітин. Тому визнає членство СМУ-у до дисципліни й відданості ідеї, яку плекає Спілка Української Молоді на чужині.

РЕЗОЛЮЦІЙНА КОМІСІЯ: В. Коваль.

(Заввага: Третій Конгрес СМУ відбувся в днях від 30 квітня до 1 травня 1949 в таборі Пюртен II, Крайбург (Баварія). Головою Центрального Комітету став: Вожаківський Симон. — Ред.).

Переходячи до праці полк. Е. Коновальця в УВО і ОУН, промовець зазначив, що це був дальший безперервний ланцюг боротьби проти наїзників України.

На закінчення промовець сказав, що новітня сторінка історії визвольних змагань має дві постаті з однією ідеєю, яка сьогодні охопила весь нарід і грядучі покоління її здійснюють.

Деклямації виконала п. Галина Лашенко, знана декламаторка серед українського громадянства в Європі. Як звичайно з перших слів цілком опанувала публіку, яка сито винагородила її оплесками.

Про виступ п. Михайла Ольхового, оперового артиста співака (бас), що недавно прибув з Європи, можна сміливо сказати, що це великий мистець. Техніка виконання, не примушене тримання себе на сцені, шляхотна інтерпретація, широкий діапазон та сила звуку, свідчать наглядно, що п. М. Ольховий є в самому розквіті своїх артистичних можливостей. Треба радіти, що українська колонія Нью Йорку має в його особі неабиякий мистецький добуток.

Академія закінчилася відспіванням українського національного гімну всіма присутніми. Треба згадати, що на заклик організаторів Академії відбулася збірка, призначена для вдів по Гол. От. С. Петлюрі та Е. Коновальцеві.

Виказ жертводавців на жалю не можна подати, бо більшість не подавала своїх прізвищ. Присутній.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА.
Діловий звіт з паради „Дня Американізації“ (30-го квітня б. р.).

Український Комітет паради „Дня Американізації“ почувалася до обов'язку подякувати всім, що чим небудь причинилися до успіху паради. В першій мірі дякується всім організаціям, що допомогли фінансово.

Слідуючі товариства і організації зложили свої датки в доларах: Укр. Амер. Гор. Громада, Френклин 100; Укр. Громада 23 і Бравн 50; Укр. Громада, Найтавн 25; Укр. Громада Норт 25; Укр. Громада Савт 25; Укр. Громада, Френкфорд 15; Укр. Прогр. Клуб 30; Укр. Драм. Гурток Л. Українки 25; Укр. Амер. Ветерани, пост 1, 25; Жін. Тов. Укр. Амер. Гор., від. 41 СВА, 10; Тов. „Любов“, від. 45 У. Н. С.; 10; Тов. „Єдність“, від. У. Н. С.; 10; Тов. І. Франка, від. 83 У. Н. С.; 10; Бр. А. Шелтицького від. 185 Пров., 15; по 10: Окружна Рада СВА, Сестричтв св. Юрія, „Самопоміч“, Тов. нових імгрантів, Тов. „Мир“, від. У. Н. С.; Тов. св. Волимира, від. 105 У. Н. С.; і Тов. Георгія, від. 239 У. Н. С.; по 5: Тов. св. Петра і Павла, від. 109 Пров., Жін. Тов. Ол. Теліги, від. 20 СВА, Тов. Д. Вітовського, від. У. Н. С., і ірландець О'Донел. — Разом зібрано \$455. Кошти „Фловту“ виносились включно з оголошенням \$425.30, а \$30.30 кошти друку

СпортсвіВісті

ФУТБОЛЬНИЙ ФІНАЛ У ГРАХ, ЗА ЧАШУ Д-РА МАННІНГА.

У неділю, 5-го червня 1949 р. відбудеться фіналові змагання Українського Спортивного Клубу — Нью Йорк із Джермен-Гангерлен Спорт Клуб — Брукліна на гринці: Metropolitan Oval — Andrews and Metropolitan Ave., Maspeth, (Brooklyn) New York, за чашу Ньюйорського Стейту, фондуювану д-ром Маннінгом. — Початок змагань — год. 3:00 пополудні.

З уваги на сильного противника та на рішальну зустріч за здобуття Чаші Стейту — Український Спортивний Клуб виступить у своєму найсильнішому складі: Цефалю, Галик, Занкевич, Терлецький, Чорний, Серант В., Цецко, Надбережний, Голюка Олександр, Кравчук — Тимчишин, Банах, Суський, Товпаш — Тарашук, Голюка Євген, Панке-

і пошти. В касі не остало жадних грошей.

Особливу подяку складемо артистові п. П. Андрусьеві, що дуже багато чепу посвятив виготовленню „живого образу“ — Фловту. Укр. Драм. Гурткові Л. Українці, що явилися в українських строях, чим дуже причинилися до прикрашення живого образу. Жін. Тов. св. Юрія, Укр. Амер. Ветеранам, ново прибулим імгрантам і всім, що причинилися до участі. Не можемо поминути зложити подяку Пресовому Комітетові, який ширив розголос — агітації в українських і американських часописах.

За Український Комітет „Дня Американізації“ міста Філадельфії: Михайло Дармоград, голова; Степан Мусій, скрабник; Митро Пасічник, писар.

Петро Микитин виступив в ролі Хмельницького в „Гомоні України“.

вич, Рожанський, Хоманчук, Бойцун.

Сподіваємося, що українська громада нашої метрополії явиться масово та своєю участю заманіфестує симпатію до наших спортсменів, на цих важких змаганнях.

Не менша надія на українських змагунів, які доложать усіх старань, щоб піти на зустріч перемозі над сильним противником та вразувати нашу громаду здобуттям трофею ньюйорського стейту.

ІНЖ. М. ТИШОВНИЦЬКИЙ ОДЕРЖАВ „ЛАЙСЕНС“.

Прибулий не так давно з скитальщини інж. Михайло Тишовницький, що дістав урядову посаду в Тексас, осягнув уже авторизацію („лайсенс“) як „Зареєстрований Професійний Інженер“. Недавно була згадка в „Свободі“ про відчиги інж. Тишовницького про Україну в різних американських клубах, про які теж повідомляла місцева преса. Інж. Тишовницький є членом 455 відділу У. Н. Союзу.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЯКНАЙБІЛЬШЕ ТАКИХ ІМПРЕЗ!

Оцею дорогою пересилаю найщиріші гратуляції, як вияв захоплення і найбільшого признання всім організаторам, солістам і виконавцям цієї величавої, репрезентативної імпрези, що відбулася дня 29. травня в Карнегі Голл в Нью Йорку п. з. „Гомін України“. Те, що ми бачили, не дається описати в коротких словах.

Доба і постаті наших двох гетьманів скоплені з історичною вірністю. Усе продумане в подробицях і включно з оригінальною музикою нашого невтомного композитора, М. Гайворонського, морального опікуна української молоді, творить прекрасну мистецьку

цілість. Фрагменти з опери Артемовського, „Запорожець за Дунаєм“, при співучасті наших крашких солістів, викликали бурхливі оплески, як вияв щирого захоплення публіки, яка до останнього місця заповнила концертну залу. Як диригент-музик, здаю собі справу з того величезного вкладу праці над підготовкою такої імпрези.

Хто ж був виконавцем? Українська молодь міста Нью Йорку і околиць, яка рік-річно маніфестує і пропагує українську культуру тут в Америці.

Честь і слава їм за те. Кирило Цепенда.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

ЗЛУЧЕНІ ВІДПІЛИ У. Н. СОЮЗУ В ФІЛАДЕЛФІЇ ПА.

отрим повідомлюють, що ВІДСВЯТКУВАННЯ 55-ЛІТНОГО ЮВІЛЕЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

— відбудеться: — В НЕДІЛЮ, 30. ЖОВТНЯ 1949

Ми дуже просимо всі місцеві установи здержатись в той день від всяких імпрез. Комітет.

УКРАЇНЦІ НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ!

Цим подасмо до відома, що СТАРАННЯМ Т-ВА „СОБОРНА УКРАЇНА“

Л Е К Ц І Я

д-ра А. МАРГОЛІНА з Вашингтону

в цю НЕДІЛЮ, 5-го ЧЕРВНЯ 1949

В САЛІ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОТЕСТАНТСЬКОЇ ЦЕРКВИ

(2nd Ave. & 7th St., N. Y., вхід від 7-ї вулиці, ч. 80)

Початок Лекції в 1:30 пополудні.

Тема лекції: ВЛАСТИВОСТІ АМЕРИКАНСЬКОЇ ДЕМОКРАТІЇ.

Шановні Громадяни! Ця лекція будного посла УНРеспубліки в Лондоні, відомого в американсько-українських колах діяча, публіциста й незломного прихильника ідеї відродження Української Демократичної Держави, д-ра А. Марголіна, має бути цікава й повчальна як для старих імгрантів-українців, горожан ЗДА, так і для новоприбулих наших братів з Європи. Приходьте всі! Просимо не спізнатись, бо час на салі обмежений. Успіхів! Т-во „Соборна Україна“ в Нью Йорку.

УВАГА! — НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ!

СТАРАННЯМ НЮЙОРСЬКОГО ВІДДІЛУ ООЧСУ

— відбудеться: — В СУБОТУ, 4. ЧЕРВНЯ 1949

(SATURDAY, JUNE 4th, 1949)

В ДОМІВЦІ ЛЕГІОНУ УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ, при 80 St. Mark's Place, New York

ДОКЛАД

ПРО ГЕРОЇЧНУ БОРОТЬБУ УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

Доклад виголосить учасник цієї боротьби Командир ЛАГІДНИК.

Початок у годині 7:30 ввечері.

Ньюйорчани оце вперше будуть мати нагоду почути від очевидця-учасника про стан боротьби українського народу з комуністсько-московським наїздником та про героїчні змагання У.П.А.

Члени ООЧСУ повинні усі прийти на доклад. Управа Відділу ООЧСУ.

Важне Повідомлення ФІРМИ СТАСЮКА

124 Перша Евеня, Нью Йорк 3, Н. Й.

З приводу літнього сезону та несталих цін Фірма СТАСЮКА рішила продавати різні м'яси по таких уміркованих цінах, що ті ціни — а вони будуть проголошені в короткому часі в „Свободі“ — здивують не тільки загаль покупців, але теж усю дрібну продажу на ринку м'ясних продуктів.

ЩОБИ ВИКЛИКАТИ В ПУБЛИКИ ЩЕ БІЛЬШЕ ЗАЦІКАВЛЕННЯ ДЕЯКИМИ М'ЯСНИМИ ПРОДУКТАМИ ВЛАСНОГО ВИРОБУ, ФІРМА СТАСЮКА РІШИЛА ДАВАТИ В ПЕВНОМУ ЧАСІ ЦІ ПРОДУКТИ ПОКУПЦЯМ ДАРОМ.

Отже слідкуйте за оголошенням у „Свободі“!

О. ГЕЦ

ШКІЦІ З БРАЗИЛІЇ

(ILHA DAS FLORES — ОСТРІВ КВІТІВ)

7) (Продовження)

Українці в Бразилії.

Коли оминуть мовчанкою ці загально-національні хвороби, котрих не могла наша громада навіть втиснути в океані, переїжджаючи його, то мусимо сказати, що понад 50 років перебування українців у цих пущах і чужих містах принесло всеякі великі плоди праці, як для себе самих, так і для краю, що став їм за батьківщиною. Вони не лише перетворили непрохідні пущі в розроблені лани, в колонії і містечка, а й зуміли з окремих одиниць, зігнаних сюди волею долі та випадку створити певну цілість і спільноту. І так само, як величезні пні та повалені обрілі і обгнилі стовбури гігантських дерев свідчать про колосальний труд людей на матеріальній ниві життя, так само численні документи, збережені в архівах, свідчать і про величезну боротьбу на полі духовім.

Бразилія дійсно була „золотим дном“ для тих людей, котрі приїжджали з великими капіталами, але наш бідний хлібороб, котрий втік від утихків і привіз зі собою тільки злидні, випив чисто мученицьку чашу страждань і горя. І навіть тепер, свіжа людина, котра потрапила в коло своїх земляків, вперше вислуховує довгу низку краючих серце спогадів про голод, хвороби, нужду, небезпеки, смерть дітей і батьків, котрі були першими гостями в наших піонерів на бразильській землі.

„МОНКІ БІЗНЕС“

(Докінчення зі сторони 1-шої)

ка, аліас Крупі, в особі іншого нового іммігранта, на ім'я якого Йоско Монк.

З того і почався „монкі бізнес“. Під закидом таких страшних обвинувачень Петра Крупі взяли з пароплава і простісенько перевели на О-

Той батіг нещастя і туги за рідним краєм, котрий повис над головами наших братів, гнав їх до згуртовання, до створення якихось розраджуючих і обездружних чинників, котрі допомогли б їм хоч трохи скрасити своє непривітне життя. І тому, відриваючи тяжко запроцьований гріш від уст, скорочуючи години, та необхідного відпочинку для напруженого тіла, взялися наші люди до будівництва шкіл і народних домівок. Будували вночі, в свята, в кожну хвилину, вільну від праці. Так повстало в Парані понад 60 українських домівок з них в самій лише Куритибі — 3. Та праця українців не кінчається на самій будівлі домівок. Вже наприкінці минулого століття в 1898 році бачимо спроби організації громадського життя заснованням товариства „Просвіта“. Через 10 років повстає товариство ім. Шевченка. При тому береться українська громада і до видавництва часописів: в 1907 році з'являється перший часопис „Зоря“, в 1910 році „Прапор“, в 1913 році „Правда“ і в 1924 році „Хлібороб“.

Одноразово повстають і інші українські організації, більше і менше довговічні, найвизначнішою з котрих виявився „Хліборобсько-Освітній Союз“, що повстав у 1923 р.

Часи Варгасівської диктатури надзвичайно тяжко вдарили по нашому національному життю в Бразилії: школи, товариства і часописи замкнули, багато будинків skonфіскували, за виголошену в церкві проповідь в українській мові священників стягали з амбони і сажали до в'язниці. 15 років, проведених в таких умовах, не лише зупинили розвиток національного життя, але багато знищили безповоротно. (Далше буде).

трів Сліз — Елліс Айленд. Не знаємо чи Крупа там проливав сльози, але їх проливав опісля Монк. Бо Америка — це не Совєдія, яку Монк та Долгополюк, маючись під небеса не вихваляли під час пізніших доходжень. Тут ніхто не є винен, як довго йому вини не докажуть і цього завдання у відношенні до Крупи піднялися оба колишні його співгромадяни зі села Рожиче біля Луцька на Волині. Долгополюк своє сказав і в дійшов, але з Монком трапився таки справжній „монкі бізнес“. Справу Крупи, з доручення З'ВДКомітету, перебрав адвокат Гаврилюк з Нью-Йорку. Він запропонував слідчій комісії виставити на маленьку пробу п-на Монка, іменно дозволити йому пізнати Крупу серед кількох інших скитальців. Комісія радо на це погодилася, а тому що справжніх скитальців не було під рукою, то за таких вони перебрали трьох сторожів з Елліс Айленд. Посадили всіх рядочком на лавці і попросили в кімнату „коронного свідка“ злочинця Петра Крупи, Йосипа Монка. Чи пізнає Петра Крупу-Гарасимчука? Як не пізнає! Та цей „український бандит“ мало що його самого на лоно Авраама не післав. Ось він! І тиць пальцем на Вільяма Кеорбера, уродженого американця і ветерана Американської Армії, тепер сторожа на Елліс Айленд. „Погляньте ще раз добре, Мр. Монк — кажуть слідчі — бо, можливо ви помилились“. Я помилився? — відпавляв певний себе тепер Мр. Монк. Я того бандита пізнав як між мільйонами людей! Це ж він убивав жидів, це він над ним знущався, це він український бандит, злочинець... І тут Мр. Монк, згадавши всі заподіяні Крупою йому і його рідним кривди, вже не видержав, але звертаючись по-українськи безпосередньо до здивованого Мр. Кеорбера, почав визивати його останніми словами і наостанці колинами та п'ястками почав колати і бити його. Інші сторожі ледви

відірвали агресивну малощо не жертву „українського бандита“ Петра Крупу, який авесь час сидів поруч трьох інших підібраних „скитальців“ та спокійно приглядався видовищу. Слідча комісія почала в'ясняти Мр. Монкові в чому діло, але його не легко „підібрати“, о ні, він ще раз твердить, що Мр. Кеорбер то ніхто інший тільки „український бандит“ Гарасимчук, аліас Крупа. І знову його мстиві п'ясточки засвітали в повітря на добродушного „капа“ Кеорбера, що винис 16 ран з останньої війни і якому наостанці така „забава“ теж не подобалася. Але Мр. Монк своєчасно переконався, що з „монкі бізнесом“ фальшивих свідчень в цій країні такі не піде, признався, що він обвинуваченого Петра Крупи не знає, та цілуючи по руках Мр. Кеорбера, почав просити вибачення та прощення для себе самого.

Справа на цьому ще далеко не скінчилася. Бо після того прийшло ще перекресне переслухання і Мр. Монка і його товариша Долгополюка і ще мала бути переслухана його вірна дружина, але в міжчасі вона дістала розстрій нервовий і її перевезено до лікарні, а як комісія хотіла і там поставити їй кілька запитів, то лікар рішучо спротивився. При цій нагоді виявилось, що панове Долгополюк з вірною дружиною і Монк цілком не вітали зі Советського Союзу, де — по їхньому — панує повна свобода. Вони в 1945 році прямо купили собі квитки на залізницю і поїхали на скитальщину. А тут скажеш — як мовлять — А, мусиш сказати і Б. Слідчі і оборонець Крупи силлять запитаннями, як з рукава: куди, коли, що, як, і вже не про Крупу, але про самих донощиків на нього. Звідки мали гроші на дорогу і скільки, а чи були в НКВД, а що НКВД їм казало і чи не давало яких доручень і так безкінця. Як зачали випитувати, то це вже друга справа. А все разом — справжній „монкі бізнес“ і не для Петра Крупи, якого негайно звільнено з Елліс Айленд, але для фальшивих донощиків і свідків проти нього.

АМЕРИКАНЦІ ЗГІНУЛИ ЯК ЗАКЛАДНИКИ В СТРАЙКУ У БОЛІВІ

Ля Паз, Болівія. — Один американський інженер і один робітник застрілені під час страйки в копальнях цинку коло Катаві. Копальняні робітники вийшли на страйк на знак протесту проти депортування урядом чужинних провідників юні. Страйкарі боїлися сім американців, сім болівійців і одного аргентинця, як закладників. Американців застрілили, коли вони пробували втікати. Болівійський у-

ряд оправдує депортування чужинних провідників юні, тим, що вони хотіли викликати політичний страйк.

ПОШУКУВАННЯ

Пошукують праці як для церковних, учителів, диригентів хору церковного або світського, режисерів драм турго-них. Працю обіймає негатию. Місце-вість — байдуже. Я укр. сингаль-ники що пробує до Америки. Сам одинокий, років 38. Мій адреса: SARAB HRYHOR, 518 So. 14th St., Newark, N. J.

ФУКС ІВАН, МИХАЙЛО

І ГРИНЬО пошукують своїх братів ДАНИЛА, ВАСИЛЯ І СТЕФАНА, ІХ СИНІВ І ДОЧОК з села Порохова, повіт Бучач, котрі мабуть перебувають в та-борах. Голоситися на адресу: JOHN FUKS, R. F. D. 1, Box 83a, Utica, N. Y.

Вн. п. ВОГДАНА ДАЦКІВСЬКОГО в Нью-Йорку чи околині Н. Я., про-шу подати свою адресу, щоб я мо-гла передати йому лист. Dr. N. PELESOWICH, 66-20 — 108th St., Forest Hills, N. Y.

UKRAINIANS

ESSEX, UNION, HUDSON COUNTIES:

CALL UN { 2-8036 2-5244

— for — TOP QUALITY COAL at LOW spring PRICES

WRITE: Shumeyko Fuel Co.

1972 OSTWOOD TER. UNION, N. J.

NOW: is the time to stock up for next winter. SAVE MONEY!

„НАШ ВІН“

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЧАСОПИС НА АМЕРИКАНСЬКОМУ КОНТИНЕНТІ

Видавець: Іван Гладун. Голов. редактор: Д. Кислиця. Улас Самчук — співредактор.

„НАШ ВІН“ — це український незалежний тижневик політич-культури та економіки.

„НАШ ВІН“ — це перший на американському континенті напад-партійний і нападконфесійний часопис, що стоїть на загальних національно-українських позиціях і діє під гаслом єднання всіх українців світу та мобілізації всіх сил і засобів за здобуття Української Самостійної Соборної Держави.

„НАШ ВІН“ стоїть на позиціях християнства і рішуче та послідо-но бореться безбожницьким комунізмом. „НАШ ВІН“ вважає, що українці мають найбільш дані та найбільший обов'язок боро-тися проти комунізму — сучасної малярки московського імпе-риалізму, найбільшого ворога України і всього світу.

До співпраці з „НАШИМ ВІКОМ“ пристають, найвизначніші наші журналісти, письменники, учні, громадсько-політичні та куль-турні діячі.

„НАШ ВІН“ — це трибуна всіх українців світу. Крім комуністів, всі українці світу можуть співпрацювати з „НАШИМ ВІКОМ“.

Творімо могутню трибуну українців світу — підтри-муймо „НАШ ВІН“!

Статті, дописи, передплату і оголошення бути представником (агентом) видавництва „НАШ ВІН“ просимо слати на адресу:

JOHN GLADUN, 115 MANNING CHAMBERS, 414 BAY STREET, TORONTO, ONT., CANADA.

Передплата на часопис „НАШ ВІН“: річна в Канаді \$2.50, поза Канадою \$3.00; піврічна в Канаді \$1.50, поза Канадою \$1.75. Приписка: 3 причини тимчасових технічних труднощів, „НАШ ВІН“ покищо виходить раз на два тижні. Видавництво „НАШ ВІН“.

ШИФКАРТИ

ПРОДАЄМО НА ВСІ КОРАБЛІ

ГРОШІ посилаємо до всіх країв і виплачуємо на остан-ній пошті.

АФІДЕВІТИ, петніції та інші потрібні документи на спро-вадження кривних і знайомих до Америки зі ски-тальщина та інших країв.

ПРОДАЄМО домів та всякого роду бізнесу. У всіх справах звертайтеся до звісного

НОТАРІАЛЬНОГО БЮРА.

S. KOWBASNIUK

277 EAST 10th ST., Near Ave. A NEW YORK 3, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 2105. Загублена дитина.

Коли Тарзан зближався до хати Блейка, його увагу при-кувало жалісне квиління. Він прослідив справу й пе-

реконався, що малюнка дитя-ко було привалене гиялкою. Ніжно підніс малючка до до-му Блейка.

„Ось-тут дороге каміння“ — сказав він влячному власнико-ві. „Чотири особи померли з їх причини“. У майбутності бере-жи їх добайливіше!”

А в глибині джунглів закло-потана мати - малпа шукала за-втраченим молодим.

МАШИНКИ
Перероблені
до
ПИСАННЯ
англійські, ціна \$21.00. Маємо та-кож нові і перероблені українські машинки. Рахункові машини. О-фісові прилади.
ALL LANGUAGES TYPEWRITER COMPANY,
119 W. 23rd St. (8-7 Ave.)
New York, N. Y.
Phone: CHelsea 3-8086

ВЕЛИКА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ
Видання Івана Тиктора
Це НАСТІЛЬНА КНИГА КОЖНОГО УКРАЇНЦЯ!

Вона має 1,000 сторінок друку великого формату і около 600 ілюстрацій, появляється місяч-ними книжками по 64 сторінки. Ціна однієї книжки 85 центів. Приймаємо передплату най-менше на 3 книжки (192 сто-рін), себто на три місяці, що виносить \$2.50. На 6 місяців за 6 книжок (\$384 сторінок) \$5.00. Передплата на цілість Великої Історії України, 15 книжок, до 1,000 сторінок, тільки \$10.00. До цілости буде додана безплатно оригінальна, тривка обкладинка. Хто платить за цілість зго-ри, отримає від Видавництва ще гарний і цінний подарунок.

Діагональ величини книги 7x10x2 1/2 цалів.

Просимо замовити і надіслати передплату, а Велика Історія України прийде до Вашого дому.

Замовлення посилати на адресу:
IWAN TYKTOR, Publisher,
P. O. BOX 3597
WINNIPEG, MAN., CANADA.

Приймаємо заступників для поширення Великої Історії України на місцях. — Видавництво приміщене у Виннипегу при: 834 1/2 Main Street.

ЗАМОВЛЕННЯ 7

До В-ва І. Тиктора,
Виннипег, Ман., Канада.

Висилаю передплату на Велику Історію України, на цілість, на 6, на 3 книжок*) \$_____ і прошу вислати її на адресу:

Ім'я й прізвище: _____

Докладна адреса: _____

(Адресу просимо писати по-англійськи).

Незаможні можуть платити місячну передплату 85 центів.

*) Непотрібне скреслити.

АДВОКАТ
WILLIAM KUZMA
806 South 10th St.,
Newark, N. J.
Phone: ESsex 2-6636

ПРАЦЯ
W O M A N
FOR GENERAL HOUSE WORK,
ONE FULL DAY A WEEK.
Call: DEL. 3-8603.

КОСИ
Коса австрійська до кльпанні з най-ліпшої сталі, ціна з пересилкою \$5.00. Серп з зубами або до кльпан-ня \$1.50. Бабка \$1.95. Молоток \$1.95. Перетін, до коси подвійний \$2.00. Замовлення посилайте до:
UKRAINIAN BAZAAR
170 E. 4th St., New York 3, N. Y.

НАВІЛЬШИНІ
АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ
СЛОВНИК
М. Л. ПОДВЕЗЬКА
Займає 792 сторін друку—50,000 слів та виразів
ЦІНА \$4.75—з пересилкою \$5.00.
„Конституція Америки і Як стати Громадянином“ даємо до кожного Словника в додаток. Пишіть до:
SURMA
11 E. 7th Street, New York 3, N. Y.

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
сарафиму погребам по \$150
ціна так низька як
ОВСЮГА НАЙКРАЩА.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer.
137 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

Comfortably air conditioned
Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN
FUNERAL DIRECTORS
801 SPRINGFIELD AVENUE
NEWARK, N. J.
and IRVINGTON, N. J.
Kasev 5-5555

OUR SERVICES ARE AVAILABLE ANYWHERE IN NEW JERSEY

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимається похоронами
в BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK і ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET
NEW YORK CITY
Tel. ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(Cor. E. 155 St.)
Bronx, N. Y.
Tel. MEtrox 5-5577